

PONTIFICIA COMMISSIONE
CODICI IURIS CANONICI
RECOGNOSCENDO

COMMUNICATIONES

VOL. VIII - N. 1

1976

COMMUNICATIONES

PONTIFICIA COMMISSIO CODICI IURIS
CANONICI RECOGNOSCENDO

PIAZZA PIO XII, 10 - 00193 ROMA

NUM. 1

IUNIO 1976

EX ACTIS PAULI PP. VI

Allocutio

Ad Praelatos Auditores, Advocatos et Officiales Tribunalis S. R. Rotae, novo litibus iudicandis ineunte anno coram admissos	3
--	---

EX ACTIS SANCTAE SEDIS

Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei

Declaratio de quibusdam quaestionibus ad sexualem ethicam spectantibus	8
--	---

ACTA COMMISSIONIS

Coetuum studiorum labores

1. Coetus de Sacra Hierarchia	23
2. Coetus de Matrimonio	32

Notitiae	74
--------------------	----

— Unus Consultor proponit ut tali sacerdoti vel diacono detur obligatio ut praesens sit. Sed propositio non placet.

Praeterea proponitur ut dicatur « assistere debet » loco « adesse debet »:

Placet 4 - Non placet 11.

Alius Consultor proponit ut redigatur § 4 in qua dicatur pertinere ad Conferentiam Episcopalem statuere normas circa modum celebrandi matrimonia de quibus in §§ 1 et 2.

Suffragatur propositio haec:

Placet 4 - Non placet 10 - Abstinet 1.

Conventus VII - Die 8 - 2 - 1971

Relator proponit ut compleatur redactio can. 1098 cuius § 2 in praecedenti conventu non approbata fuit. In illo conventu formula § 2 ita proposita fuit: « Extra mortis periculum, si haberi vel adiri nequeat sine gravi incommodo assistens ad normam cann. 1095, 1096 matrimonium valide et licite contrahitur coram solis testibus, dummodo: 1º prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam; 2º ... ».

Consultores concordes non fuerunt circa tenorem secundae conditionis in § 2 ponendae. Relator tamen meminit aliquam concordiam habitam esse circa aliam conditionem ita dicentem: « dummodo recursus, si fieri possit, ad loci Ordinarium omissus non fuerit ».

Quaerit ergo Relator ut discussio fiat utrum placeat hanc aliam conditionem ponere in canone necne.

Cardinalis Praeses notat verba « si fieri possit » componi non posse cum verbo « dummodo » quod habetur in eodem commate. Forsan melius tota formula § 2 ita redigi posset: « Extra mortis periculum si haberi vel adiri nequeat sine gravi incommodo assistens ad normam cann. 1095, 1096, neque recursus ad Ordinarium loci omissus fuerit, matrimonium valide et licite contrahitur coram solis testibus, dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam ».

Secretarius dicit hunc canonem continere debere conditions tales quae difficultem reddant recursum ad formam extraordinariam, secus sponsi induci saepe possent ad seligendam formam extraordinariam pro celebratione matrimonii.

Unus Consultor censet quod conditio proposita de obligatione re-

cursus ad Ordinarium non habet vim dissuasivam ne forma extraordinaria eligatur.

Tamen, dicit Secretarius, talis recursus possibilitatem praebet Ordinario loci invigilandi in hac materia.

Alius Consultor proponit ut dicatur: « si recursus *ex dolo* omissus non fuerit ».

Relator perdifficilem sentit redactionem clausulae quae omnes abusus praeveniat et difficultates tollat. Ideo aptiorem censem formulam negativam quae modo generaliori provideat contra abusus. Proponit itaque ut dicatur: « ... et matrimonium non contra Ordinarii vetitum celebretur ».

Secretarius monet neque per hanc novam clausulam difficultates solutas iri, quia Ordinarius tandem aliquando legem particularem facere deberet qua ediceret *formam extraordinariam vetari nisi ...* etc. Hoc modo nostra difficultas inveniendi aptiorem clausulam iuri particulari transmitteretur. Rebus omnibus perpensis, dicit Secretarius, melius est servare formulam prout est in C.I.C.

Conventus VIII - Die 9 - 2 - 1971

Examinatur propositio Secretarii servandi conditiones quae habentur in C.I.C. pro celebratione matrimonii forma extraordinaria extra mortis periculum.

Propositio non placet novem, placet vero uni.

Relator petit ut suffragetur an placeat haec conditio in canone ponenda: « dummodo haec forma non adhibeat in fraudem legis »:

Placet 3 - Non placet 6 - Abstinet 1.

Deinde Relator proponit hanc formulam: « Extra mortis periculum, si sine gravi incommodo haberi vel adiri nequeat assistens ad normam cann. 1095, 1096 et recursus ad Ordinarium loci fieri nequeat, matrimonium valide et licite coram solis testibus contrahitur, dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam ».

Petitur ab aliquo quis iudicare debeat de impossibilitate faciendi recursum ad Ordinarium.

Unus Consultor dicit conditionem recursus ad Ordinarium ponendam esse ad liceitatem, secus haberi posset hic casus quod scil. assistens haberi vel adiri nequit, tamen recursus fieri potest et tunc quid faciendum?

Alius Consultor censet quod sive recursus requiratur ad validitatem sive requiratur ad liceitatem, semper tamen oporteret statuere terminum pro responsione Ordinarii, quo transacto, forma extraordinaria adhiberi posset.

Suffragatio fit an placeat formula proposita a Relatore:

Placet 4 - Non placet 6.

Relator dicit formam extraordinariam concessam esse ab Ecclesia ad bonum spirituale, ideo, ne sponsi utantur hac forma ob alias causas, canon ita redigi posset: « Extra mortis periculum, si haberi vel adiri nequeat assistens ... et *matrimonium necessarium sit ad bonum spirituale ...* ».

Est qui animadvertisit numquam excludi posse bonum spirituale, etiam quando alia bona prosequantur.

Alius Consultor censet totam quaestionem non iam tantam considerationem mereri postquam novi canones approbati sunt, qui disciplinam de forma canonica faciliorem reddunt. Cum enim possilitas delegationis generalis data sit et etiam sanatio matrimonii, contracti assistente sacerdote vel diacono sine delegatione, ex iure statuta sit, merito praevideri potest casus celebrationis matrimonii forma extraordinaria in futuro paucissimos fore. Quare disciplina formae extraordinariae extra mortis periculum retineri potest prout est in C.I.C.

Suffragatio fit an placeat retinere disciplinam C.I.C.:

Placet 8 - Non placet 1 - Placet i.m. 1.

Modus: formula Codicis emendetur ad sensum responsionis Commissionis pro interpretatione Codicis, sc.: « ... dummodo *ex notitia vel ex inquisitione* praevideatur illam rerum conditionem esse per mensem duraturam »:

Placet 3 - Non placet 7.

Relator petit num statuenda sit aliqua poena contra sacerdotem vel diaconum qui assistunt matrimonio sine delegatione ad normam can. 1096 ter, vel votum faciendum sit coetui de iure poenali ut talem poenam statuat.

Fere omnes Consultores excludunt opportunitatem talis poenae statuenda sive in iure poenali sive in hac parte iuris matrimonialis. Sufficit, dicunt ipsi, ut appareat illos illicite agere. Iamvero ex cann. 1096 et 1097 clare appetit illiceitas assistantiae sine delegatione.

Relator querit an servanda sit norma can. 1097 § 2 C.I.C. statuente regulam celebrationis matrimonii coram parocho sponsae, nisi iusta causa excuset.

Secretarius censet talem regulam coniunctam esse cum alia quaestione de iuribus stolae tuendis. Cum autem tendentia notetur circa suppressionem iurium stolae, non iam necesse est illam regulam in novo Codice retinere.

Alius vero Consultor censet illam normam servari posse quin aliqua connexio cum quaestione iurium stolae implicantur; imo valde conveniens est si illa norma servetur quia in multis regionibus respondet moribus peculiaribus populi. Norma ita redigi posset: « Ubi plures sunt parochi competentes servetur mos celebrandi matrimonium in paroecia sponsae, nisi iusta causa excuset ».

Suffragatur an placeat retinere talem normam in novo Codice:
Placet 2 - Non placet 8.

Tandem Relator quaerit an placeat supprimere normam can. 1097
§ 3 C.I.C. circa iura stolae.

Omnibus placet.

Can. 1099 (quinam formae canonicae subiiciantur).

Relator duas formulas proponit et petit ut Consultores seligant formulam quam ipsi ut basim discussionis habere volunt.

1° formula:

Ad statutam superius formam servandam tenentur:

1° Baptizati qui Ecclesiae catholicae (sive a recepto baptismate sive postea) adscripti sunt, si inter se matrimonium ineunt (quamdiu Ecclesiae adscripti manent);

2° Idem (de quibus supra), si cum baptizatis Ecclesiae catholicae non adscriptis (aut: baptizatis forma canonica non adstrictis) aut cum non baptizatis (etiam post obtentam dispensationem ab impedimento mixtae religionis vel disparitatis cultus) matrimonium ineunt, salvis praescriptis nn. 3 et 4;

3° Si in casibus de quibus n. 2, graves difficultates formae canonicae servandae obstent, Ordinariis locorum ius est dispensandi ab ea; Conferentiae autem Episcoporum est normas statuere, quibus praedicta dispensatio concordi ratione ac lice, salva tamen aliqua publica forma celebrationis, concedatur.

4° In matrimonio celebrando inter partem catholicam, sive ritus orientalis sive ritus latini, et partem acatholicam ritus orientalis, forma canonica observanda est ut actus sit licitus; at ea non observata matrimonium valet, dummodo contrahatur coram ministro sacro legitime deputato.

2^a formula:

Ad statutam superius formulam tenentur:

1° Baptizati qui Ecclesiae catholicae (sive a recepto baptismate sive postea) adscripti sunt vel fuerunt, si inter se matrimonium contrahunt (aut: ineunt);

nisi ab adepto rationis usu (aut: ab anno decimo quarto impleto; aut: ab infantia) extra eam educati fuerint

vel post adeptum rationis usum (aut: post annum decimum quartum impletum) ab ea formali actu (aut: declaratione proprio parocho in scriptis data) defecerint, nec ad eam reversi fuerint;

2° ... 3° ... 4° ... ut supra.

Habetur brevis discussio ex qua appareat Consultores praeferre secundam formulam tamquam basim discussionis. Deinde fit suffragatio an placeat examinare secundam formulam:

Placet 9 - Abstinet 1.

Circa hanc formulam sequentes quaestiones habentur:

1. « *Baptizati qui Ecclesiae catholicae adscripti sunt vel fuerunt, si inter se matrimonium contrahunt* ».

Est qui proponit ut attente consideretur an, post Concilium Vat. II et post MP « Matrimonia mixta », adhuc imponenda sit ad validitatem forma canonica etiam illis qui in Ecclesia catholica adscripti fuerunt, praeter illos qui actu ad Ecclesiam pertinent.

Secretarius censet vitandas esse in canone locutiones aequivocas quales sunt « qui actu pertinent ad Ecclesiam » vel « qui adscripti sunt ».

Alius Consultor dicit se praeferre locutionem « qui adscripti sunt » quia indicat notam adhaesionis formalis in sensu activo et dynamico.

Relator proponit ut adhibeantur eadem verba can. 1038 bis (de subiecto impedimentorum) et dicatur: « *Baptizati in Ecclesia catholica vel in eam recepti, si inter se matrimonium ineunt* ». Propositio Relatoris omnibus placet.

2. « *nisi ab adepto rationis usu (aut: ab anno decimo quarto impleto; aut: ab infantia) extra eam educati fuerint* ».

Consultores substantialiter hanc conditionem approbant tamen plures sunt modalitates ab ipsis propositae:

— nisi ab adepto rationis usu extra eam educati fuerint (unus Consultor);

- nisi ab infantia extra eam etc. (quatuor Consultores);
- nisi post adeptum rationis usum alii Ecclesiae formaliter adhaeserint (unus Consultor);
- nisi ab infantia in alia ecclesia vel sine religione educati fuerint (unus Consultor);
- nisi omnimodo extra ecclesiam educati fuerint (unus Consultor);
- nisi ab usu rationis nullo modo in Ecclesia catholica educati fuerint (unus Consultor).

Est qui putat notionem educationis esse nimis latam.

Unus Consultor proponit formulam quae simul comprehendat omnem defectionem ab Ecclesia catholica sive ex formali actu voluntatis, sive ex educatione provenientem. Conditio ita exprimi posset: « dummodo momento matrimonii ab ea non defecerint ».

Conventus IX - Die 10 - 2 - 1971

Relator proponit ut Consultores considerent formulam propositam ab aliquo Consultore, scilicet: « dummodo momento matrimonii ab ea non defecerint ».

Unus Consultor notat quod ille qui ab infantia extra Ecclesiam educatus sit, semper pertinet ad Ecclesiam, nisi aliquo actu formali ab ipsa defecerit. Hic casus non comprehenditur in formula Consultoris, et tamen fere omnes alii Consultores non volunt formam canonicam imponere illis qui nullam educationem catholicam habent.

Secretarius et duo Consultores censem notionem educationis esse nimis vagam, cui difficulter ligari possunt effectus in campo iuridico. In concreto perdifficile evaderet determinare circumstantias, quibus positis, concludi posset hunc vel illum hominem educatum fuisse extra Ecclesiam catholicam.

Alius Consultor autem censet dari circumstantias, quae, si per totam infantiam protrahantur (e.g. scholae, religio et mores parentum etc.), iam ullum dubium admittunt circa factum « educationis extra Ecclesiam catholicam ».

Alter Consultor dicit factum educationis nostris temporibus iam attendi non posse ut sequelae iuridicae ipsi adnecti possint. Sumus in societate « pluralista » in qua scholae indolem laicam habent et conditiones familiares diversissimae sunt. Melius est si tantum defectio formalis ab Ecclesia attendatur pro canone redigendo.

Relator proponit hanc expressionem: « nisi publice ab Ecclesia defecerint ».

Est qui instat ut etiam illi qui extra Ecclesiam catholicam educati sunt excludantur ab obligatione formae canonicae. Agitur enim de personis qui, etsi in Ecclesia catholica baptizati, tamen subjective nullo modo Ecclesiae catholicae adhaerent et saepe nullam scientiam de illa obligatione formae canonicae observandae habere possunt. Et non debemus nos illis hominibus viam ad matrimonium validum claudere.

E contra alius Consultor, qui disciplinam C.I.C. retinere vult, dicit, illa matrimonia non esse nulla, si bona fide contrahantur. Sed prior Consultor notat hic agi de validitate vel invaliditate coram lege, quando illa matrimonia veniunt ad forum ecclesiasticum.

Suffragatur an factum educationis attendi debeat pro canone redigendo:

Placet 3 - Non placet 6.

Examinatur ergo propositio Relatoris: « nisi publice ab Ecclesia defecerint ».

Secretarius petit ut determinetur an sub nomine « defectionis publicae » veniat tum defectio formalis tum defectio virtualis.

Consultor quidam censet propositionem Relatoris admitti non posse, quia notio *publicae* defectionis non iuvat claritati et certitudini huius legis. Nam sufficit ut quis non colat vitam christianam ut iam de ipso dici possit publice defecisse. Quare melius est dicere « nisi formali actu ab Ecclesia defecerint ».

Proponitur ut dicatur tantum « nisi ab Ecclesia defecerint » ita ut includantur et qui formali actu defecerunt, et qui extra Ecclesiam educati fuerunt, et qui in praxi ita vivunt ut considerari possint extra Ecclesiam.

Est qui censeat per hanc ultimam propositionem perplures baptizatos catholicos exemptos iri a forma canonica sine causa sufficienti.

Relator et Consultor aliquis autumant « publicam defectionem » esse aliquid medium inter « formalem defectionem » et illam quae dici posset « putativa defectio ». Comprehendit scilicet illos qui formaliter vel virtualiter defecerunt, sed non illos qui, etsi non bene vivant, tamen catholicos considerari volunt.

Proponitur ut dicatur: « nisi publice et notorie ab Ecclesia defecerint ».

Alter Consultor autem proponit: « nisi actu formali vel notorie defecerint ».

Est qui timet ne per illud « notorie defecerint » comprehendantur

etiam illi qui non colunt vitam christianam, qui tamen numquam admitterent se defecisse ab Ecclesia.

Secretarius autumat multum interesse inter illum qui non colit vitam christianam et illum qui « notorie defecit ».

His dictis sequentes suffragationes habentur:

— An placeat « nisi publice ab ea defecerint »

Placet 0 - Non placet 10.

— An placeat « nisi actu formali ab ea defecerint »

Placet 3 - Non placet 7.

— An placeat « nisi actu formali et notorie defecerint ab ea »

Placet 8 - Non placet 2.

— An eximendi sint illi qui extra Ecclesiam educati fuerunt.

Placet 5 - Non placet 5.

3. Deinde examinatur n. 2 qui habetur in formula can. 1099 proposita a Relatore, scilicet: « 2° Iidem, (de quibus supra) si cum baptizatis Ecclesiae catholicae non adscriptis (aut: baptizatis forma canonica non adstrictis) aut cum non baptizatis (etiam post obtentam dispensationem ab impedimento mixtae religionis vel disparitatis cultus) matrimonium ineunt, salvis praescriptis nn. 3 et 4 ».

Habita inter Consultores aliqua discussione ad perpoliendam hanc formulam, proponitur ut hic n. 2 penitus supprimatur, quia tandem aliquando nihil continet nisi aliquam casisticam ex principio n. 1 depromptam. In n. 2 enim declaratur quod si alterutra pars tenetur ad formam, matrimonium celebrandum est in forma canonica: declaratio omnino inutilis si in n. 1 iam dictum sit quod omnis baptizatus in Ecclesia catholica tenetur ad formam canonica, nisi ...

Unus Consultor petit ut formula canonis evolvatur per varios numeros, sicut in formula proposita a Relatore. Aliqui Consultores vero volunt n. 1 melius redigere, suppresso n. 2.

Proponitur haec formula de n. 1: « Statuta superius forma servanda est si saltem alterutra pars est in Ecclesia catholica baptizata vel in eam recepta, nisi actu formali vel notorie ab ea defecerit nec ad eam reversa fuerit ».

Alius Consultor vero proponit: « Forma superius statuta *ad matrimonii validitatem* necessaria est si saltem alterutra pars baptizata in Ecclesia catholica vel in eam recepta est, nisi etc. ... ».

Relator, contra hanc ultimam propositionem, notat verba « ad validitatem » retineri non posse quia in praecedentibus canonibus de forma quaedam statuta sunt ad validitatem, quaedam vero ad liceitatem tantum. Relator proponit hanc formulam: « Ad statutam superius formam

tenetur baptizatus in Ecclesia catholica vel in eam receptus, cum quacumque parte matrimonium ineat, nisi etc. ... ».

Sumitur formula praecedens quae tamen perpolienda est, quia, prout iacet, hoc praebet inconveniens quod, etiamsi una tantum pars ab Ecclesia defecerit, iam ad formam non tenetur neque alia pars quae non defecit ab Ecclesia. Ideo proponitur ut formula ita emendetur: « Statuta superius forma servanda est si saltem alterutra pars est in Ecclesia catholica baptizata vel in eam recepta, nec ab ea formaliter actu aut notorie defecerit, nisi ad eam reversa fuerit ».

Relator approbat hanc emendationem attamen vellet « *nec* ad eam reversa fuerit » loco « *nisi* ad eam reversa fuerit ». Alius Consultor autumat integrum comma « *nisi* (vel *nec*) ad eam reversa fuerit » supprimi posse, quia iste casus iam includitur in verbis « *vel* in eam recepta » eiusdem formulae.

E contra est qui putat ultimum comma « *nisi* ad eam reversa fuerit » non esse superfluum quia designat casum alicuius qui recedit ab Ecclesia et postea ad ipsam revertit.

Alius Consultor vero notat quod etiam qui plures revertit semper includitur in verbis « *vel* in eam recepta ».

Tandem duo Consultores instant ut can. 1099 evolvatur per plures numeros, secundum idem schema classicum C.I.C.

Sed Secretarius respondit hanc mutationem classici schematis C.I.C. non ex arbitrio provenire sed ex eo quod nos intendimus eximere a forma canonica eos qui ab Ecclesia defecerint: quae quidem exemptio in C.I.C. non habebatur.

His dictis, committitur cuidam Consultori ut integrum formulam can. 1099 redigat, secundum ea quae iam deliberata sunt. Consultores praeterea volunt ut can. 1038 bis, de subiecto impedimentorum iuris ecclesiastici, conformetur novae redactioni can. 1099.

Conventus X - Die 11 - 2 - 1971

Consultor, cui commissa fuit redactio, praebet Consultoribus formulam can. 1099:

§ 1. Statuta superius forma servanda est, si saltem alterutra pars matrimonium contrahentium in Ecclesia catholica baptizata vel in eandem recepta est nec actu formaliter aut notorie ab ea defecit, salvis praescriptis §§ 2 et 3.

§ 2. Si eadem pars catholica, de qua supra, sive sit ritus orientalis sive ritus latini (vel: etsi sit ritus latini), matrimonium contrahit cum parte acatholica ritus orientalis, forma supra memorata servanda est tantum ad liceitatem; matrimonium autem valet, dummodo iniatur coram ministro sacro legitime deputato.

§ 3. Quoad matrimonium mixtum inter partem catholicam de qua supra in n. 1 et partem acatholicam sive baptizatam sive non baptizatam, si graves difficultates formae canonicae servandae obstent, Ordinariis locorum ius est, secundum quidem normas a Conferentia Episcoporum statutas, ab eadem forma dispensandi, salva tamen aliqua publica forma celebrationis.

N. B.: In fine can. 1094 § 1 addi debet 1099, ita ut can. 1094 § 1 sic sonet: « et salvis exceptionibus de quibus in cann. 1096 ter, 1098 et 1099 ».

Aliquis Consultor memorat formulam quam ipse praebuit in suo voto, quaeque in 4 §§ dispescitur: 1) quinam tenetur ad formam canoniam; 2) quinam sit « *catholicus* », quod attinet ad formam matrimoni; 3) de forma in matrimoniis mixtis; 4) de forma in matrimoniis inter partem catholicam et partem catholicam orientalem.

Consultores autem praefrerunt ut examinetur formula nunc ipsis proposita et suffragatio fit an placeat § 1 talis formulae:

Placet 6 - Placet iuxta modum 6.

Modi: 1. dicatur « ad statutam superius formam tenentur » loco « *statuta superius forma servanda est* ».

Placet 3 - Non placet 8 - Abstinet 1.

2. supprimatur verbum « *notorie* »:

Placet 3 - Non placet 9.

3. deleantur verba « *salvis praescriptis nn. 2 et 3* »:

Placet 4 - Non placet 6 - Abstinent 2.

4. in clausula « *salvis praescriptis §§ 2 et 3* » retineatur tantum salvatio § 2:

Placet 10 - Non placet 1 - Abstinet 1.

5. dicatur « *deficit* » loco « *defecit* »:

Placet 3 - Non placet 9.

6. addantur verba « *nisi postea ad eam reversi fuerint* »:

Placet 4 - Non placet 7 - Abstinet 1.

7. dicatur: « *Statuta superius forma servanda est si saltem alterutra pars matrimonium contrahentium est catholica, salvo praescripto*

n. 2. Catholicus hic censetur qui in Ecclesia catholica baptizatus vel in eandem receptus est, nec actu formali aut notorie ab ea defecit »:

Placet 5 - Non placet 7.

Circa § 2 sequentes animadversiones habentur:

a) per normam « matrimonium autem valet, dummodo iniatur coram ministro sacro » plus requiritur quam in Decreto « Crescens matrimoniorum »¹ ubi, ad validitatem, requiritur tantum « praesentia » ministri sacri. Ita duo Consultores.

b) Unus Consultor vult supprimere initio verba « de qua supra », at Secretarius tenet illa verba esse necessaria, quia « pars catholica » in praesenti § 2 intendi debet cum iisdem determinationibus et limitationibus factis in § 1;

c) Idem Consultor proponit ut dicatur « ... forma servanda est ad liceitatem » loco « ... forma *supra memorata* servanda est ad liceitatem »;

d) initio supprimatur verbum *eadem* (Secretarius).

Relator, post has animadversiones, formulam § 2 ita corrigit: « Si pars catholica, de qua supra, (sive sit ritus orientalis sive ritus latini), matrimonium contrahit cum parte acatholica ritus orientalis, forma canonica celebrationis servanda est tantum ad liceitatem; ad validitatem autem requiritur praesentia ministri sacri, servatis aliis de iure servandis ».

Est qui censet verba « sive sit ritus orientalis sive ritus latini », inter uncos posita, supprimenda esse, quia Codex noster est pro latinis.

Unus Consultor quaerit quid importet praesentia ministri sacri ad validitatem quidem requisita, quando sponsi pro ministro catholico optaverunt. Debet in casu adhiberi forma canonica? Vel minister ritum sacram peragere debet?

Secundum Relatorem mens Decreti « Crescens matrimoniorum » est quod, si sponsi optant pro ministro catholico, forma canonica servanda est. Si optant pro ministro orientali, sufficit praesentia ministri sacri.

Secundum alium Consultorem autem semper sufficit sola praesentia ministri sacri, etiam quando sponsi pro ministro catholico optaverunt.

¹ Cf. A.A.S. 59, 1967, pp. 165-166.

Conventus XI - Die 12 - 2 - 1971

Suffragatur an placeat haec formula can. 1099 § 2: « Si pars catholica, de qua supra, matrimonium contrahit cum parte acatholica ritus orientalis, forma canonica celebrationis servanda est tantum ad licetatem; ad validitatem autem requiritur praesentia ministri sacri, servatis aliis de iure servandis »:

Placet 6 - Non placet 1 - Placet i. m. 3.

Modi: 1. omittantur ultima verba « ad validitatem autem requiritur praesentia ministri sacri, servatis aliis de iure servandis »:

Placet 1 - Non placet 8 - Abstinet 1.

2. dicatur « de qua in § 1 » loco « de qua supra »:

Placet omnibus.

3. dicatur « forma celebrationis » loco « forma canonica celebrationis »;

Placet 1 - Non placet 8 - Abstinet 1.

4. Addantur haec verba: « ... contrahit cum parte catholica ritus orientalis et *matrimonium celebretur ritu orientali*, forma etc. ... »:

Placet 4 - Non placet 6.

Relator quaerit num in praesentem canonem transferenda sit norma Decr. « Crescens matrimoniorum » qua Ordinariis locorum facultas fit dispensandi ab obligatione servandi formam canonicam ad licetatem si difficultates extent quae, eorum prudenti iudicio, hanc requirant dispensationem.

Sed Consultores censem inutilem talem facultatem, cum forma canonica in casu (§ 2) teneat tantum ad licetatem.

Praeterea unus Consultor proponit ut examinetur quaestio an servanda sit forma canonica quando Orientales contrahunt cum latinis ipsa forma canonica adstrictis (can. 1099, § 1, n. 3 C.I.C.).

Aliqui Consultores vellent discussionem de hac re habere et unus ex ipsis proponit ut statuatur libertas sponsorum eligendi unum vel alium ritum pro forma celebrationis matrimonii.

Secretarius autem notat quaestionem rituum valde agitatam esse in iure orientali, quare opportunius illa norma omitti potest, cum mente tamen tractandi quaestionem serius, consiliis initis cum Orientalibus.

Consultores concordant cum Secretario et volunt ut de hac re nota apponatur in textu canonum.

Deinde examinatur formula § 3: « Quoad matrimonium mixtum inter partem catholicam de qua in § 1 et partem acatholicam sive baptizatam sive non baptizatam, si graves difficultates formae canonicae

servandae obstent, Ordinariis locorum ius est, secundum quidem normas a Conferentia Episcoporum statutas, ab eadem forma dispensandi, salva tamen aliqua publica forma celebrationis ».

Est qui vellet hanc normam statuere non tantum pro matrimonii mixtis, sed pro omnibus matrimonii catholicorum. Secretarius respondet in M. P. De Episcoporum muneribus (IX, 17) Summum Pontificem sibi reservasse dispensationem « a forma iure praescripta ad valide contrahendum matrimonium ».

Unus Consultor vult ut initio supprimatur verbum « mixtum ». Alius Consultor proponit ut dicatur « ... secundum normas a Conf. Ep. statuendas » loco « statutas », alias adhuc vult ut dicatur « rite statuendas », ut innuatur necessitas approbationis S. Sedis.

Praeterea ipse Consultor censet ultima verba « aliqua publica forma celebrationis » esse aequivoca et in praxi ex ipsis oriri posse difficultates in foro ecclesiastico: ex. gr. quis conferre posset validitatem formae matrimonii civilis, quod est maxime inconveniens. Quoniam finis assequendus est ut vitentur matrimonia clandestina, comma ita emendari potest: « ... salva publica celebratione de qua in foro externo constare possit ».

Secretarius censet parum esse solam publicam *celebrationem* requirere. Melius est aliquam « publicam *formam* » requirere, quia id secum fert necessitatem pro Conferentiis Episcoporum statuendi aliquem *modum* huius formae.

Unus Consultor animadvertisit in nostra norma, secus ac in norma MP « Matrimonia mixta » (n. 9), exquiri ut Conferentiae Episcopales statuant non tantum modum alicuius formae publicae celebrationis, sed etiam normas secundum quas concedi possit dispensatio a forma canonica.

Hic habetur discussio, quia aliqui putant in MP « Matrimonia mixta » exquiri tantum ut Conf. Ep. determinent modum alicuius formae publicae, alii vero putant ibi exquiri ut Conf. Ep. edant etiam normas quibus « concordi ratione ac licite » concedatur dispensatio.

Rogantur Exc.mi Episcopi praesentes ut dicant quomodo in sua regione interpretata sit illa norma (n. 9) MP « Matrimonia mixta ».

Unus Episcopus respondet in suo territorio normam interpretatam esse de statuendo tantum modo alicuius formae publicae; alias Episcopus vero respondet in suo territorio normam latius interpretatam esse, scilicet Conf. Ep. munus habere statuendi normas sive circa modum publicae alicuius formae, sive circa modum licite dispensandi a forma canonica.

His dictis Consultor quidam ita corrigit formulam § 3: « Quoad matrimonium mixtum inter partem catholicam de qua in § 1, et partem acatholicam sive baptizatam sive non baptizatam, si graves difficultates formae canonicae servandaे obstent, Ordinariis locorum ius est ab eadem dispensandi, salva tamen aliqua publica forma celebrationis; Conferentiae autem Episcoporum est normas statuere quibus praedicta dispensatio concordi ratione ac licite concedatur ».

Suffragatio fit de hac formula:

Placet 5 - Placet i. m. 5.

Modi: 1. Dicatur « salvo tamen aliquo publico actu celebrationis in libris a iure canonico praescriptis adnotandae » loco « salva tamen aliqua publica forma celebrationis »:

Placet 3 - Non placet 6 - Abstinet 1.

2. Dicatur « ... ius est ab eadem *in singulis casibus* dispensandi »: Placet omnibus.

Relator quaerit an Consultores recognoscere velint totam materiam cann. 1100, 1101, 1102, vel potius unam tantum normam preferant in novo codice redigere, qua remissio fiat ad libros liturgicos, quod attinet ad ritum celebrationis matrimonii.

Fere omnes Consultores preferunt unicam normam qua remissio fiat ad libros liturgicos. Secretarius censet talem normam continere debere non simplicem remissionem ad libros liturgicos, sed formale praeceptum servandi normas in libris liturgicis contentas, quia non omnes illae normae habent vim legis. Ex. gr. in novo « Ordo celebrandi matrimonium », a S. Sede nuper promulgato, habentur « praenotanda » (nn. 1-18) quae non videntur vim legis habere.

Aliquis Consultor autem retinere vellet etiam can. 1101 C.I.C. Alius Consultor vero proponit ut praeter normam generalem, qua remissio fiat ad libros liturgicos, alia norma conficiatur, qua detur facultas Conferentiis Episcopalibus exarandi ritum proprium matrimonii, ad sensum n. 17 novi « Ordo celebrandi matrimonium ».

Relator, attento voto fere unanimi Consultorum necnon attentis propositionibus nunc factis, hanc formulam proponit: « Can. 1100. § 1. In matrimonii celebratione serventur ritus in libris liturgicis, ab Ecclesia probatis, praescripti aut laudabilibus consuetudinibus recepti. § 2. Conferentiae Episcoporum facultatem habent, probante Sede Apostolica, exarandi ritum proprium matrimonii, congruentem locorum et populorum usibus ad spiritum christianum aptatis, firmo praescripto can. 1094 § 2 ».

Secretarius censet supprimenda esse verba § 1 « aut laudabilibus consuetudinibus recepti », quia consuetudines a Codice supprimuntur.

Unus Consultor autem dicit illa verba retineri posse, quia consuetudines semper servari debent iuxta normas generales de consuetudine in Codice statutas.

Alter Consultor concordat cum Secretario circa suppressionem illorum verborum, attenta quoque facultate data Conferentiis Episcopali bus in § 2 exarandi, scilicet, ritum proprium matrimonii congruentem locorum et populorum usibus.

Deinde suffragatur an placeat § 1 formulae Relatoris:

Placet 4 - Placet iuxta modum 6.

Modi: 1. Initio dicatur: « *Extra casum necessitatis*, in matrimonii celebratione etc. ... »:

Placet 9 - Non placet 1.

2. Supprimantur verba « ... et laudabilibus consuetudinibus recepti »:

Placet 1 - Non placet 9.

3. Addatur in fine: « vel particulari iure legitime introducti » et supprimatur § 2:

Placet 4 - Non placet 6.

4. Dicatur « legitimis consuetudinibus » loco « laudabilibus consuetudinibus »:

Placet 6 - Non placet 3 - Abstinet 1.

Deinde suffragatur an placeat § 2:

Placet 5 - Non placet 1 - Placet iuxta modum 2 - Abstinent 2.

Modi: 1. a) dicatur « ritum particularem » loco « ritum proprium »:

Placet 1 - Non placet 8 - Abstinet 1.

b) dicatur: « singularum regionum consuetudinibus et necessitatibus aptatum » loco « congruentem locorum et populorum usibus ad spiritum christianum aptatum »:

Placet 2 - Non placet 8.

2. Dicatur « firma tamen lege ut minister sacer assistens matrimonio praesens requirat manifestationem contrahentium consensus eamque recipiat » loco « firmo praescripto can. 1094 § 2 »:

Placet 9 - Abstinet 1.

Deinde fit suffragatio an supprimendus sit can. 1101 de benedictione nuptiali:

Placet 8 - Non placet 1 - Placet cum mente 1.

Mens est ut notificetur haec suppressio S. Congr. pro Cultu divino, quae quidem mens aliis Consultoribus non placet.

